

Učinak poticajnih mjera za zapošljavanje na regionalni razvoj

Bjelić, Dragana

Source / Izvornik: **Proceedings of 1st International Conference "Vallis Aurea" focus on regional development, 2008, 67 - 71**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:112:529577>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

IMPACT OF EMPLOYMENT STIMULATION MEASURES ON REGIONAL DEVELOPMENT

UČINAK POTICAJNIH MJERA ZA ZAPOSŁJAVANJE NA REGIONALNI RAZVOJ

BJELIC, Dragana

Abstract: *Reduction of unemployment is aspiration of every country and success in its achievement is a challenge for every government. One of the steps towards reduction of unemployment are also employment stimulation measures, which in our country still obtain significantly smaller results than expected. Until the situation doesn't change, it is difficult to expect positive movement in economic development of particular regions apropos the whole country.*

Key words: *unemployment, employment, "brain drain", stimulation measures, regional development*

Sažetak: *Smanjiti nezaposlenost težnja je svake zemlje, a uspješnost njezina ostvarenja izazov svakoj vladi. Jedan od koraka prema smanjenju nezaposlenosti su i poticajne mjere za zapošljavanje koje u našoj zemlji još uvijek polučuju bitno manje rezultate od očekivanih. Dok se stanje ne promijeni, teško je za očekivati pozitivne pomake glede gospodarskog razvoja pojedinih regija odnosno zemlje u cijelosti.*

Ključne riječi: *nezaposlenost, zapošljavanje, "odljev mozgova", poticajne mjere, regionalni razvoj*

1. Uvod

Nezaposlenost je pojava koja se negativno odražava kako na gospodarski razvoj zemlje kao cjeline tako i njezinih pojedinih regija. Cilj ovoga rada je ukazati na stanje hrvatskog tržišta rada odnosno probleme nezaposlenosti i zapošljavanja u Požeško-slavonskoj županiji te analizirati poticajne mjere za zapošljavanje čiji je nositelj Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ), Područna služba Požega kao i njihov učinak na regionalni razvoj. U radu se iznose prijedlozi za poboljšanje postojećeg stanja, a prilikom izrade rada korištena je analiza, deduktivna metoda te metoda kauzalne indukcije.

2. Krucijalni problemi hrvatskog tržišta rada

Problem nezaposlenosti nije samo problem s kojim se susreće naša zemlja, već postaje ključni problem „modernog doba“, a može se odrediti kao stanje u kojemu se dio radno sposobnih članova društva ne može zaposliti primjereno svojim sposobnostima i kvalifikacijama uz uobičajeni dohodak, najamninu, plaću ili kakvu drugu zaradu (Učur, 2000). Uzmu li se u obzir statistički podaci koji se odnose na stopu zaposlenosti radno sposobnog stanovništva, situacija je više nego zabrinjavajuća. Podaci Statističkog ureda Europske unije – EUROSTATA govore o stopi zaposlenosti od samo 54,8% radno sposobnog stanovništva u Republici Hrvatskoj odnosno 63,8% u Europskoj uniji (Nađ, 2008).

Međutim, uz nezaposlenost, Republika Hrvatska se suočava s još jednim problemom; problemom nedostatka radne snage. Glavni razlog tomu je povećanje udjela starijih stanovnika u ukupnom broju stanovnika odnosno „demografsko starenje“. Za posljednjih 40 godina značajan je trend rasta udjela stanovnika starijih od 65 godina za gotovo 10% odnosno sa 7,4% na 16,2%.

Poseban problem koji ne treba zanemariti je problem „odljeva mozgova“ („brain drain“). Navedeni pojam odnosi se na odlazak visokoobrazovanih ljudi u inozemstvo (Heršak, 1998). Najčešći razlozi ovakve emigracije svakako su preniske plaće u matičnoj zemlji, radna nesigurnost te nezaposlenost. Nema sumnje, riječ je o pojavi koja ima negativan reflektirajući utjecaj na gospodarski razvoj kako države u cijelosti, tako i pojedine regije, posebice uzmu li se u obzir ogromna sredstva uložena u visokoškolsko obrazovanje kadrova. Postavlja se pitanje na koji način spriječiti da visokoobrazovani građani napuštaju našu zemlju i odlaze živjeti u inozemstvo budući Republika Hrvatska zauzima visoko mjesto na ljestvici zemalja koje su najviše pogođene ovim problemom? Smanjenje stope nezaposlenosti samo je jedan od koraka na putu prema tome cilju.

3. Nezaposlenost i zapošljavanje u Požeško-slavonskoj županiji

U cilju ilustriranja stanja u Požeško-slavonskoj županiji poslužiti će se podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područne službe Požega, a koji se odnose na mjesec ožujak 2008.godine. Navedene podatke staviti će se u korelaciju s podacima

koji se odnose na ožujak 2007.godine odnosno veljaču ove godine , a sve u cilju prikaza kretanja stope nezaposlenosti u navedenoj županiji.

Na evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje , Područne službe Požega krajem mjeseca ožujka 2008.godine bilo je 5 039 osoba (Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2008). Usporedi li se ovaj broj s brojem nezaposlenih u veljači iste godine, a koji je iznosio 5 226 nezaposlenih osoba vidljivo je smanjenje stope nezaposlenosti za 3,58%.

Ako bi se broj od 5 039 nezaposlenih osoba stavio u korelaciju s brojem nezaposlenih osoba u mjesecu ožujku 2007.godine, a koji je iznosio 5 565, evidentno je smanjenje stope nezaposlenosti za 9,45%.

Obrati li se pažnja na spolnu strukturu nezaposlenih u Požeško-slavonskoj županiji, na Zavodu je evidentirano 3 118 žena (61,88%) i 1 921 muškarac (38,12%). Dakle, većinu nezaposlenih još uvijek čine žene. Postavlja se pitanje što je uzrok takvog stanja na tržištu rada? Razloga je mnogo. Već prilikom razgovora za posao žene su izložene diskriminatornom ponašanju zbog bračnog i obiteljskog statusa. Jedan od razloga otežanog zapošljavanja žena tiče se problematike roditeljskog dopusta (Zakon o radu, 2004.). Budući da tijekom trajanja roditeljskog dopusta žene relativno dugo izbjivaju s radnog mjesta, poslodavci se u većini slučajeva odlučuju radije zaposliti muškarca.

Kada je riječ o strukturi nezaposlenih obzirom na razinu obrazovanja slika Požeško-slavonske županije je slijedeća: bez škole i nezavršene osnovne škole nezaposleno je 468 osoba, sa završenom osnovnom školom 1 139 osoba, sa završenom trogodišnjom školom za zanimanja odnosno školom za kvalificirane (KV) i visoko kvalificirane (VKV) radnike nezaposleno je 1 929 osoba, sa završenom četverogodišnjom školom za zanimanja 1 180 osoba, s gimnazijskim obrazovanjem nezaposleno je 105 osoba, sa završenom višom školskom spremom 124 osobe, a sa završenom visokom stručnom spremom nezaposleno je 94 osobe. Iz navedenih podataka razvidno je da u evidentiranoj nezaposlenosti najveći udio zauzimaju osobe sa završenom trogodišnjom školom za zanimanja odnosno školom za KV i VKV radnike, dok najmanji udio imaju osobe sa završenom visokom stručnom spremom. Kakvo je stanje u našoj županiji kada je u pitanju zapošljavanje? Treba istaknuti da mjesec ožujak 2008.godine donosi smanjenje broja zaposlenih u odnosu na isti mjesec 2007.godine za čak 19,40%. Konkretno, riječ je o 270 zaposlenih osoba u ožujku ove godine prema 355 zaposlene osobe u istom mjesecu 2007.godine.

4. Poticajne mjere za zapošljavanje u Požeško-slavonskoj županiji

S ciljem smanjenja stope nezaposlenosti s kojom se suočila naša zemlja u tranzicijskom procesu prema tržišnom gospodarstvu, Vlada Republike Hrvatske je svojim Zaključkom od 02.prosinca 2004.godine usvojila Nacionalni akcijski plan zapošljavanja za razdoblje od 2005.godine do 2008.godine. Vlada Republike Hrvatske donijela je ove, kao i prethodnih godina, Odluku o prihvaćanju Godišnjeg plana zapošljavanja za 2008.godinu provedbenim mjerama koje se temelje na preporukama Europske strategije zapošljavanja (Vlada Republike Hrvatske, 2004.). Nositeljima poticajnih mjera mogu se javiti s jedne strane ministarstva i to:

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, a s druge strane Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Predmetom zanimanja su mjere za zapošljavanje koje su u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područne službe Požega, iz Godišnjeg plana za poticanje zapošljavanja za 2008. godinu.

Spomenute mjere mogu se podijeliti u tri skupine:

- prvu skupinu čine mjere koje se smatraju državnim potporama za zapošljavanje, a koja obuhvaća slijedeća sufinanciranja:

- a) sufinanciranje zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva (Mjera 1)
- b) sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba (Mjera 2)
- c) sufinanciranje zapošljavanja starijih nezaposlenih osoba (Mjera 3)
- d) sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba (Mjera 4)

- drugu skupinu predstavlja mjera koja se smatra državnim potporom za usavršavanje, a koja obuhvaća:

- a) sufinanciranje obrazovanja za poznatog poslodavca (Mjera 5)

- treću skupinu predstavljaju mjere za obrazovanje i zapošljavanje s ciljem povećanja zapošljivosti nezaposlenih osoba, a koje obuhvaćaju:

- a) sufinanciranje obrazovanja za nepoznatog poslodavca (Mjera 6)
- b) javni radovi (Mjera 7)
- c) javni radovi – pojedinačni projekti (Mjera 8).

5. Učinak poticajnih mjera za zapošljavanje na regionalni razvoj

Smanjiti stopu nezaposlenosti na prihvatljivu razinu, glavni je cilj i svrha poticajnih mjera za zapošljavanje. Opće poznato je da se nezaposlenost ne odražava samo i isključivo na gospodarsku razinu države odnosno pojedine regije, već ima reflektirajući utjecaj i na psihičko i socijalno područje ljudskog života. Nezaposlenost postaje veliki socijalni problem svih država (Učur, 2000.).

Postavlja se pitanje kakav su učinak navedene mjere Hrvatskog zavoda za zapošljavanje polučile na regionalni razvoj, preciznije jesu li i u kojoj mjeri pridonijele gospodarskom rastu naše regije u kontekstu smanjenja stope nezaposlenosti?

Evidentno je da se stopa nezaposlenosti smanjuje analizira li se razdoblje od 2006. godine do danas, no unatoč tomu navedene poticajne mjere još uvijek ne polučuju onakve rezultate kakve se očekivalo. Slijedom toga, može se zaključiti da su poticajne mjere za zapošljavanje tek neznatno pridonijele gospodarskom rastu naše regije te da su podredno imale neznatan pozitivan učinak na psihički i socijalni aspekt života njezinih žitelja.

6. Što možemo i moramo učiniti?

Republika Hrvatska poduzima različite mjere s ciljem smanjenja stope nezaposlenosti. Posao nije niti lak niti jednostavan.

Prvi korak koji se mora učiniti jest otvaranje novih radnih mjesta te poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Međutim, ovdje se mora zapitati je li Republika Hrvatska u stanju popuniti tako stvorena slobodna radna mjesta? Na žalost, odgovor je niječan. Hrvatski radnici još uvijek nisu konkurentni na tržištu rada. Republika Hrvatska je zemlja s tržišno orijentiranim gospodarstvom koje traži znanje i sposobnost, a njezini radnici još uvijek ne raspolažu potrebnim tehničkim, tehnološkim i društvenim znanjem. Stoga se veliki naponi moraju uložiti u sve vidove educiranja radnika. Istina, donesen je Zakon o obrazovanju odraslih koji se temelji na načelima cjeloživotnog učenja, racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima pod jednakim uvjetima u skladu s njihovim sposobnostima (Zakon o obrazovanju odraslih, 2007.). U kojoj će mjeri navedeni zakon polučiti rezultate velikim dijelom ovisi i o osobnoj sposobnosti radnika te njihovoj motivaciji i spremnosti na učenje.

Poseban problem predstavlja činjenica da obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj još uvijek nije povezan s potrebama tržišta rada. Ovakvo stanje mora se hitno promijeniti, obrazovni sustav mora biti sredstvo pomoću kojeg će se povećati učinkovitost ponude na tržištu rada te spriječiti dugotrajna nezaposlenost.

7. Zaključak

Republika Hrvatska se u procesu tranzicije prema tržišnom gospodarstvu suočava s ozbiljnim problemima na tržištu rada. Uz „demografsko starenje“ te „odljev mozгова“ kao ključni problem tržišta rada javlja se nezaposlenost. Nastojanja za rješavanjem navedenog problema rezultirala su poduzimanjem niza mjera. Poseban naglasak stavljen je na poticajne mjere za zapošljavanje koje su u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područne službe Požege. Spomenute mjere tek su neznatno pridonijele gospodarskom rastu naše regije te su podredno imale neznatan pozitivan učinak na psihički i socijalni aspekt života njezinih žitelja. Ovakvo stanje ne smije obeshrabriti, već naprotiv, mora biti podstrek za još veći angažman u rješavanju spomenutih problema.

8. Literatura

Heršak, E. (1998). *Leksikon migracijskog i etničkog nazivlja*, Institut za migracije i narodnosti, Školska knjiga, Zagreb

Učur, M. (2000). *Socijalno pravo*, Veleučilište u Rijeci i Informator, Zagreb, ISBN 953-170-091-5

Zakon o radu, NN br.137/04.

Zakon o obrazovanju odraslih, NN br.17/07.

Vlada Republike Hrvatske (2004). Croatia National Employment Action Plan, *Dostupno na* : <http://www.strategija.hr> *Pristup*: 27-05-2008

Hrvatski zavod za zapošljavanje (2008). *Novosti iz Požege*, *Dostupno na*: <http://www.hzz.hr> *Pristup*: 27-05-2008

Nađ, T. (2008). U Hrvatskoj zaposleno tek polovica radno sposobnog stanovništva, *Dostupno na*: <http://www.moj-posao.net> *Pristup*: 22-02-2008